

Bakgrunn for vedtak

Sak:	Fjernvarmeanlegg i Oppdal		
Fylke/kommune:	Sør-Trøndelag/Oppdal		
Ansvarlig:	Arne Olsen	Sign.:	
Saksbehandler:	Dorthea Vestli Kvisler	Sign.:	
Dato:	29 MAR 2010		
	NVE 200800930, 200802120, -6		
Vår ref.:	200801957	KE	12/2010
Sendes til:	Trondheim Energi Fjernvarme AS, TrønderEnergi Varme AS, Holmen Biovarme AS/Oppdal E-verk, alle hørings- og orienteringsinstanser		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Trondheim Energi Fjernvarme AS, TrønderEnergi Varme AS og Holmen Biovarme AS/Oppdal Everk - Fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune - NVEs vurdering av de omsøkte prosjektene

Innhold

1. KONKLUSJON	3
2. SØKNADENE	3
2.1 SØKNAD FRA TRONDHEIM ENERGI FJERNVARME AS	3
2.2 SØKNAD FRA TRØNDERENERGI VARME AS	4
2.3 SØKNAD FRA HOLMEN BIOVARME AS/ OPPDAL EVERK	4
3. RAMMER FOR NVES KONSESJONSBEHANDLING AV FJERNVARMEANLEGG	4
3.1 NVES MYNDIGHETSKOMPETANSE	4
3.1.1 Energiloven	4
3.1.2 Oreigningslova	5
3.2 ØVRIGE RAMMER FOR NVES SAKSBEHANDLING	5
3.2.1 Konsekvensutredningsbestemmelsene i plan- og bygningsloven	5
3.2.2 Planbestemmelsene i plan- og bygningsloven	5
3.2.3 Tilknytningsplikt i henhold til plan- og bygningsloven	5
3.2.4 Forurensningsloven	6
3.2.5 Kulturminneloven	6
3.2.6 Naturmangfoldloven	6
3.2.7 Politiske føringer	7
4. NVES BEHANDLING AV DE OMSØKTE PROSJEKTENE	7
5. INNKOMNE MERKNADER	7

5.1 MERKNADER TIL SØKNADEN FRA TRONDHEIM ENERGI FJERNVARME.....	7
5.2 MERKNADER TIL SØKNADENE FRA TRØNDERENERGI VARME OG HOLMEN BIOVARME.....	8
6. NVES VURDERING AV DE OMSØKTE FJERNVARMEANLEGGENE	8
6.1 PROSJEKTOMFANG OG KUNDEGRUNNLAG	8
6.2 VARMESENTRAL OG TEKNISK LØSNING	9
6.3 FREMFØRING AV FJERNVARMENETT	10
6.4 SAMFUNNSØKONOMISK VURDERING AV PROSJEKTENE.....	10
6.5 MILJØVIRKNINGER	11
6.6 FREMDRIFTSPLAN.....	12
6.7 SELSKAPSSTRUKTUR OG DAGLIG DRIFT	13
6.8 STORDRIFTSFORDELER	13
6.9 LOKAL FORANKRING	13
6.10 TIDSPUNKT FOR INNSENDT KONSESJONSSØKNAD	14
6.11 HENSynet TIL KULTURMINNER.....	14
6.12 NATURMANGFOLD.....	14
7. NVES VURDERING AV DE KONKURRERENDE PROSJEKTENE.....	14
8. NVES VEDTAK.....	15

1. Konklusjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) meddeler på bakgrunn av opplysningene i konsesjonssøknaden, høringsuttalelser og egne vurderinger TrønderEnergi Varmer AS fjernvarmekonsesjon for bygging og drift av et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke.

NVE konstaterer at det er tre aktører som konkurrerer om konsesjon for å bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune. De tre aktørene er Trondheim Energi Fjernvarme AS, TrønderEnergi Varmer AS og Holmen Biovarme AS/Oppdal Everk (HB). Den arealmessige avgrensningen er i stor grad lik mellom aktørene og omfatter i hovedsak Oppdal sentrum. NVE konstaterer at kun en søker kan meddeles konsesjon innenfor et område.

Etter NVEs vurdering har TEV en miljømessig fordel gjennom bruk av gass som spisslast og reserve i fjernvarmeanlegget. TEV har også valgt en løsning som øker muligheten for bruk av biobrensel store deler av fyringssesongen. Tiltaket vil bidra til å oppfylle regjeringens målsetting om å øke bruken av vannbåren varme basert på fornybare energikilder. Videre har TEV en eksisterende varmesentral som kan dekke det første utbyggingstrinnet i Oppdal. Dette vil redusere investeringskostnadene og bedre lønnsomheten til prosjektet.

På bakgrunn av innsendt søknad og tilleggsopplysninger har NVE vurdert TEV sitt prosjekt til å være det mest samfunnsmessig rasjonelle sammenlignet med de andre prosjektene. Fjernvarmekonsesjonen meddeles i samsvar med søknaden og tilleggsopplysninger.

2. Søknadene

NVE konstaterer at det er tre aktører som har søkt om konsesjon for å bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke. Alle aktørene søker i medhold av energiloven § 5-1. Det er aktuelt å søke Oppdal kommune om tilknytningsplikt med hjemmel i plan- og bygningsloven § 66a når en konsesjon eventuelt foreligger.

2.1 Søknad fra Trondheim Energi Fjernvarme AS

Trondheim Energi Fjernvarme AS (TREF) søkte i brev av 11.02.08 om konsesjon for å bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke. TREF skriver i søknaden at de planlegger å søke kommunen om tilknytningsplikt når en eventuell konsesjon foreligger.

Konsesjonsområdet er avgrenset av Gamle Kongeveg, Bjømdalsvegen og RV 70 i nord, Røtveien, Ålmaelva, Vikavegen og E6 i vest, Gorsett tråkket, toglinja og Industrivegen i øst og industriområdet med Kåsevegen og Industrivegen i sør.

TREF vurderer varmebehovet i konsesjonsområdet til å være ca 8 GWh per år. De neste 5-10 årene forventer de et ytterligere behov for 5 GWh. Kundegrunnlaget består av eksisterende og fremtidige utbygginger. Effektbehovet i fjernvarmeanlegget er vurdert til 9 MW. Tiltakshaver planlegger å dekke dette varmebehovet ved å installere en 3 MW biobrenselkjel som grunnlast. For å dekke behovet for spisslast og reserve skal TREF installere en 5 MW oljekjel og en 1 MW elektrokjel. Tiltakshaver opplyser at de ved utforming av anlegget vil ta høyde for økt varmebehov i konsesjonsområdet. Det vil være mulig å installere en ekstra oljekjel dersom det er behov for ytterligere effektbehov for å dekke varmebehovet. Varmesentralen er planlagt bygget i Industrivegen på industriområdet sør for Oppdal sentrum. Fjernvarmenettet som skal forsyne kundene i konsesjonsområdet er anslått til å bli ca. 4 km

langt. TREF har i sin søknad estimert en investeringskostnad på 36 millioner kroner ved full utbygging av fjernvarmeanlegget.

2.2 Søknad fra TrønderEnergi Varme AS

NVE mottok konsesjonssøknad fra TrønderEnergi Varme AS (TEV) den 02.04.2008 om å bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune. Omsøkte konsesjonsområde er i hovedsak sammenfallende med området i TREFs konsesjonssøknad.

TEV har planer om å bygge ut fjernvarmeanlegget trinnvis. Varmebehov i konsesjonsområdet er antatt å være ca 8 GWh per år ved ferdigstillelse av første byggetrinn og 15,6 GWh per år ved full utbygging. I det første byggetrinnet vil det installeres 2 MW biobrenselkjel, 3 MW gasskjel og 1 MW elektrokjel. Når varmebehovet i konsesjonsområdet øker vil TEV øke den installerte effekten i sentralen med en 2 MW biobrenselkjel og en 1 MW gasskjel. TEV planlegger å plassere den nye varmesentralen på industriområdet og rørnettet er antatt å bli 4 km langt ved ferdigstillelse av anlegget. I søknaden er samlet kostnad for etablering av fjernvarmeanlegget anslått til ca. 36 millioner kroner.

2.3 Søknad fra Holmen Biovarme AS/ Oppdal Everk

Holmen Biovarme AS og Oppdal Everk (HB) sendte den 02.05.2008 inn en felles søknad for fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune. HB har omsøkt et noe mindre område enn de to andre aktørene. De har utelatt deler av industriområdet sør for sentrum, området Bjørkgrenda nord for Gamle Kongeveg og Aunegrenda vest i konsesjonsområdet. Det totale konsesjonsområdet omsøkt av HB er derfor noe mindre enn områdene til de to andre aktørene.

Total installert effekt i anlegget vil være ca. 11,8 MW og skal dekke et varmebehov hos kundene på ca. 17 GWh per år. Grunnlasten skal dekkes av biobrensel i form av flis og grot. Det vil installeres to biobrenselkjeler på til sammen 4 MW, samt 1,2 MW elektrokjel og to stk olje/gasskjeler på til sammen 7 MW som spisslast og reserve. Totalt installert effekt i anlegget vil være i overkant av 12 MW. Det skal bygges en ny varmesentral. Varmesentralen er omsøkt etablert på industriområdet i tilknytning til industribygget på Stompa. Tiltakshaver har inngått avtale med byggeier Elobygg AS om plassering. HB planlegger å etablere et hovedrørledningsnett i Oppdal kommune som er på omtrent 3,5 km. Investeringskostnadene for fjernvarmenett og varmesentral er i søknaden anslått til 36 millioner kroner.

3. Rammer for NVEs konsesjonsbehandling av fjernvarmeanlegg

NVE er delegert myndighet etter energiloven til å treffe vedtak om å bygge og drive fjernvarmeanlegg. I tillegg har NVE hjemmel til å fatte vedtak om ekspropriasjon i medhold av oreigningslova. Andre relevante lover og retningslinjer legges også til grunn for NVEs konsesjonsbehandling.

3.1 NVEs myndighetskompetanse

3.1.1 Energiloven

Bygging og drift av fjernvarmeanlegg krever konsesjon i medhold av energiloven § 5-1 dersom anlegget har en ytelse over 10 MW, og det samtidig vil levere varme til eksterne kunder. Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en helhetlig skjønnsmessig avveining av relevante

momenter. Dette skjønnet utøves innen alminnelige forvaltningsrettslige rammer og i tråd med energilovforskriftens formålsparagraf § 1-2, der det går frem at:

"Forskriften skal sikre at produksjon, omforming, overføring, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til berørte allmenne og private interesser".

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske, økonomiske og miljømessige forhold. Dersom et omsøkt anlegg anses å være til større fordel for samfunnet enn ulempene, kan det gis konsesjon i medhold av energiloven.

3.1.2 Oreigningslova

I medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 kan ekspropriasjonstillatelse gis i forbindelse med bygging og drift av blant annet fjernvarmeanlegg. Denne bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til erverv av nødvendig grunn og rettigheter i forbindelse med det omsøkte anlegget.

3.2 Øvrige rammer for NVEs saksbehandling

3.2.1 Konsekvensutredningsbestemmelsene i plan- og bygningsloven

I forskrift om konsekvensutredninger av 01.04.2005 går det frem at det må utarbeides melding og konsekvensutredning for fjernvarmeanlegg dersom det har en ytelse på 150 MW eller mer. Videre er et forbrenningsanlegg med avfall som energikilde konsekvensutredningspliktig dersom kapasiteten er på mer enn 100 tonn avfall per dag. Det er berørt kommune som er ansvarlig utredningsmyndighet for sistnevnte anleggstype. De fleste fjernvarmeanlegg krever ut fra dette ikke egen konsekvensutredning, men alle konsekvenser må avklares og beskrives som en del av konsesjonssøknaden.

3.2.2 Planbestemmelsene i plan- og bygningsloven

Det følger av de nye planbestemmelsene i plan- og bygningsloven, som trådte i kraft den 01.07.2009, at det ikke skal være uoverensstemmelse mellom plassering av varmesentral og gjeldene planstatus for det aktuelle området. Dersom det er uoverensstemmelse mellom plasseringen av varmesentral og gjeldende planstatus må planen endres. Planendringen kan gjøres ved endring i arealplan, ny reguleringsplan eller ved dispensasjon.

I forhold til tidligere planbestemmelser er ikke lenger kommunen pålagt å utarbeide ny reguleringsplan ved etablering av varmesentraler. Kommunen kan heller ikke pålegge konsesjonær å utarbeide utkast til reguleringsplan.

I byggesaksdelen i den nye plan- og bygningsloven, som forventes å tre i kraft den 01.07.2010, går det frem at fjernvarmeanlegg gis unntak fra regler om byggesaksbehandling. Dette innebærer konsesjonær ikke må søke kommunen om byggetillatelse for varmesentralen. Dette forutsetter at varmesentralen er tilstrekkelig belyst gjennom konsesjonsbehandlingen i medhold av energiloven.

3.2.3 Tilknytningsplikt i henhold til plan- og bygningsloven

Etter at en fjernvarmekonsesjon er meddelt kan tiltakshaver søke berørt kommune om at det etableres tilknytningsplikt i medhold av plan- og bygningsloven § 27-5 (fra 01.07.10). Kommunen kan pålegge

alle nye og/eller totalrenovertede bygg innenfor hele eller deler av konsesjonsområdet å knytte seg til fjernvarmeanlegget. Det er kommunen som avgjør hvordan tilknytningsplikten skal utformes.

Tilknytningsplikten gjelder kun for byggeier og ikke for konsesjonær. Tilknytningsplikten innebærer en plikt til å knytte bygningsmassen til anlegget, men ikke en plikt til å bruke fjernvarmen. En fjernvarmekonsesjon innebærer ikke at konsesjonær er pålagt å levere varme til alle bygg i konsesjonsområdet.

3.2.4 Forurensningsloven

Forurensning fra fjernvarmeanlegg skal avklares i medhold av forurensningsloven. Det er Fylkesmannen som er ansvarlig myndighet for å vurdere anlegget i henhold til dette lovverket.

I medhold av den nye forurensningsforskriften, som trådte i kraft den 01.01.2010, settes det krav til forbrenningsanlegg/fyringsenheter basert på rene brenslere med installert effekt fra 1 til og med 50 MW. I medhold av forskriften § 27-8 skal tiltakshaver i god tid før anleggsarbeid igangsettes, sende melding til forurensningsmyndigheten med relevante opplysninger om planlagt anleggsarbeid. NVE forutsetter ved en eventuell konsesjon at tiltakshaver avklarer forholdet til forurensningsloven med tilhørende forskrifter med Fylkesmannen.

3.2.5 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som kan påvirke kulturminner/kulturmiljøer, skal avklares i medhold av kulturminneloven. NVE forutsetter at konsesjonær tar kontakt med kulturminnemyndighetene i god tid før anleggsarbeidene starter for å avklare eventuelle forhold til automatisk fredete kulturminner i medhold av kulturminneloven § 9.

Dersom automatisk fredete kulturminner avdekkes plikter konsesjonæren å stanse arbeidet med fjernvarmeanlegget og varsle kulturminnemyndighetene i henhold til kulturminneloven § 8.

3.2.6 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 01.07.2009 og skal erstatte blant annet naturvernloven. Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Formålet med loven skal også gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, samisk kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper.

Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. I NVEs behandling av konsesjonssøknader for fjernvarmeanlegg legges bestemmelsene i §§ 8-12 til grunn.

3.2.7 Politiske føringer

I Stortingsmelding nr 29 (1998-99) *Energimeldingen* ble det fremlagt en målsetting om at bruken av vannbåren varme i Norge skal økes til 4 TWh innen år 2010. Det er i dag gitt tilstrekkelige mange fjernvarmekonsesjoner til at målsettingen om 4 TWh vannbåren varme innen 2010 kan oppfylles. Alle disse anleggene er enda ikke etablert.

I Stortingsmelding nr 18 (2003-2004) *Om forsyningssikkerheten for strøm mv.* ble det pekt på at innsatsen for miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon burde styrkes, og det ble blant annet lagt føringer for innføring av en ny ordning for å stimulere til investeringer i infrastruktur for fjernvarme. Det påpekes at fjernvarme er ett av flere elementer i en ønsket energiomlegging som bidrar til en mer effektiv energibruk.

I Stortingsmelding nr 34 *Norsk klimapolitikk* ble det fastsatt et samlet mål om 30 TWh økt fornybar energiproduksjon og energieffektivisering i 2016 sammenlignet med 2001. Det er fra Stortinget ikke satt nye mål for fjernvarmeutbygging etter 2010.

4. NVEs behandling av de omsøkte prosjektene

NVE har behandlet søknadene i medhold av energiloven. Søknaden fra TREF ble sendt på høring 22.02.2008 med høringsfrist 13.04.2008. Søknaden ble lagt ut til offentlig ettersyn i Oppdal kommune og ble kunngjort i Norsk lysingsblad, Oppdalingen og Avisa OPP den 06.03.2008 og 13.03.2008.

Følgende instanser fikk søknaden på høring: Oppdal kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Trondheim Energi Nett AS, Natur og Ungdom og Norsk Teknologi.

I tillegg fikk Enova SF søknaden til orientering.

Søknadene fra TEV og HB ble ikke sendt på høring da områdene de omsøkte allerede var hørt i forbindelse med høringsrunden til TREF sin søknad. Området som TEV og HB søker fjernvarmekonsesjon for, er tilnærmet likt det området som er omsøkt av TREF. Etter NVE vurdering er prosjektet med fjernvarmeanlegg i Oppdal tilstrekkelig opplyst og NVE finner det ubetenkelig å unnlate høring av søknadene jf. energiloven § 2-1. NVE konstaterer at Oppdal kommune har mottatt alle de tre søknadene med mulighet til uttalelse.

5. Innkomne merknader

5.1 Merknader til søknaden fra Trondheim Energi Fjernvarme

NVE har mottatt to høringsuttalelser til søknaden. Disse er sammenfattet nedenfor.

Sør-Trøndelag fylkeskommune skriver i brev av 08.04.08 at det er registrert et fjernet gravfelt sør for idrettsanlegget og nord for fjernvarmetraseen i konsesjonsområdet. Ut i fra det oversendte kartmaterialet vurderer Fylkeskommunen at det er lite sannsynlig at det skal forekomme automatisk fredete kulturminner innenfor de deler av fjernvarmetraseen som ligger i eksisterende vegareal.

Hvis traseen skal gå over urørt areal ber vi om at disse delene av traseen sendes på høring til fylkeskommunen for vurdering med henblikk på automatisk fredete kulturminner så snart detaljplaner foreligger.

Oppdal kommune skriver i brev av 22.05.20087 at kommunen behandlet søknaden fra TREF i Kommunestyret den 21.05.2008 og fattet følgende vedtak:

Kommunestyret er i prinsippet enig i at det gis konsesjon for utbygging av fjernvarmeanlegg i Oppdal sentrumsområde. De ber imidlertid om at det settes vilkår om avklaring av særskilte før utbygging kan iverksettes.

Kommunestyret ber om at etablering/plassering av varmesentralen må vurderes nærmere med tanke forhold som kommunen anser av vesentlig betydning:

1. *Følgene av den forurensning som varmesentralen medfører. Særlig gjelder det utslipp vanndamp/sotpartikler o.l. fra fjernvarmeanlegget i perioder med sterk kulde og stillestående luft over sentrumsområdet, som bl.a. kan medføre tåkedannelse. For Oppdal sentrumsområde som bosted og turiststed, er det svært viktig at dette avklares best mulig på forhånd.*
2. *Plassering av varmesentralen i forhold til hensiktsmessig utnyttelse av mulig brenselstilgang fra Oppdal miljøstasjon (gass, treverk, avfall m.v.).*
3. *Spørsmålet om den gunstigste plasseringen av varmesentralen, slik at den blir til minst sjenanse for det tettbefolkede sentrumsområdet. Kommunestyret mener at det må foretas nærmere faglig, meteorologisk vurdering/utredning av virkningene og spredningen av utslippene, før utbygging kan tillates.*

Kommunestyret mener at disse vurderingene/utredningene aller helst bør foretas før det tas endelig stilling til konsesjonssøknad. I tillegg ber Oppdal kommune om at konsesjonssøkere må pålegges å avklare nærmere muligheten for å fremskaffe noe av energien til fjernvarmeanlegget fra varmepumpeanlegg (grunnvann og avløpsvann) i sentrumsområdet. Etter kommunestyrets mening bør en slik avklaring av muligheten for fremskaffing fornybar energi fremgå av søknaden, eventuelt settes som vilkår for å gi konsesjon.

Dersom konsesjon blir gitt, ber kommunestyret om at fristen for varmelevering blir satt til maksimum 3år. Kommunestyret oppfordrer NVE til å sette vilkår om bruk av lokale energikilder.

5.2 Merknader til søknadene fra TrønderEnergi Varme og Holmen Biovarme

NVE sendte ikke søknaden fra TEV og HB på høring og har av den grunn ikke mottatt noen høringsuttalelser til sakene. Oppdal kommune har vurdert alle søknadene og merknaden gjelder for alle de tre prosjektene.

6. NVEs vurdering av de omsøkte fjernvarmeanleggene

6.1 Prosjektomfang og kundegrunnlag

Det er alltid usikkerhet forbundet med det kundegrunnlaget som kan knyttes til et fjernvarmeanlegg. Det er ikke alltid slik at en fjernvarmeleverandør får etablert avtaler med alle byggeiere innenfor et konsesjonsområde. Årsaken til dette kan være at byggeiere gjennomfører energioptimeringstiltak som reduserer fjernvarmeleverandørens potensielle varmesalg eller at byggeieren ikke ønsker å knytte sine bygg til fjernvarmeanlegget. Andre årsaker som kan nevnes er at varmeleveranser til offentlig bygg skal konkurranseutsettes. Resultatet kan bli at andre varmeløsninger vurderes som bedre egnet enn fjernvarme. Det er også usikkerhet forbundet med fremtidig kundegrunnlag, antall bygg og faktisk varmebehov ved implementering av nye byggtekniske forskrifter.

De tre aktørene som har søkt om fjernvarmekonsesjon i Oppdal har i hovedsak omsøkt geografisk sammenfallende konsesjonsområder. HB har utelatt deler av industriområdet sør for sentrum, området Bjørkgrenda nord for Gamle Kongeveg og Aunegrenda vest i konsesjonsområdet. Det totale konsesjonsområdet omsøkt av HB er derfor noe mindre enn områdene til de to andre aktørene.

Aktørene har gjennom søknader og tilleggsopplysninger beskrevet kundegrunnlag og forventet varmebehov i konsesjonsområdet. Ut i fra fremlagt tallgrunnlag har TEV anslått et varmebehov på ca. 15 GWh. TREF har også oppgitt rundt 15 GWh, mens HB har anslått et varmebehov på 17 GWh. NVE konstaterer at HB har omsøkt et noe mindre areal enn de andre aktørene, samtidig som forventet varmebehov er noe høyere. HB har i oppdatert oversikt over kundegrunnlag og konsesjonskart tegnet inn en rørtrasé til et nytt hotellbygg nord for omsøkt konsesjonsgrense. Ved å inkludere hotellets varmebehov i totalt behov for oppvarming, vil samlet varmebehov øke. NVE legger til grunn at varmebehovet til hotellet er medregnet i totalt varmebehov oppgitt i konsesjonssøknaden.

Etter NVEs vurdering vil en fjernvarmeaktør i et konkret konsesjonsområde i stor grad stå overfor samme kundegrunnlag som en konkurrerende aktør. Et fjernvarmeanlegg vil bygges ut i takt med forventningene i markedet og reelt kundegrunnlag. Det er, slik NVE vurderer det, knyttet usikkerhet til reelt kundegrunnlag i et omsøkt konsesjonsområde ettersom avtaler om varmelevering med eksisterende kunder må fremforhandles i etterkant av eventuelt meddelt konsesjon.

NVE konstaterer at de omsøkte konsesjonsområdene i stor grad er sammenfallende for de tre aktørene. Med bakgrunn i dette legger NVE til grunn at de tre aktørene står overfor tilnærmet samme varmebehov og kundegrunnlag innenfor sine konsesjonsområder.

6.2 Varmesentral og teknisk løsning

Tiltakshaverne har i sine søknader oppgitt industriområdet sør i konsesjonsområdet som et egnet sted for plassering av varmesentral. Industriområdet ligger nær jernbanelinjen sør for kommunesentrum. Oppdal kommune har i sin høringsuttalelse pekt på at varmesentralen bør plasseres et sted hvor den er til liten sjanse for sentrumsområdet.

Etter NVEs vurdering er omsøkt plassering godt egnet for etablering av en ny varmesentral i Oppdal. Området er allerede bygget ut og regulert for industri. NVE legger til grunn at etablering av varmesentralen på industriområdet vil være til liten sjanse for innbyggerne i kommunen.

I følge den nye Plan- og bygningsloven (pbl), er ikke kommuner lenger pålagt å lage reguleringsplaner for nye varmesentraler. Kommuner kan heller ikke pålegge fjernvarmeselskapet å lage utkast til reguleringsplan. Planendringen kan gjøres av kommunen ved endring i arealplan, ved ny reguleringsplan eller ved unntak. I byggesaksdelen i ny pbl, som forventes å tre i kraft fra sommeren 2010, går det fram at fjernvarmeanlegg gis unntak fra regler om byggesaksbehandling. Dette betyr at en konsesjonær ikke må søke kommunen om byggetillatelse for varmesentralen. Dette forutsetter imidlertid at forutgående konsesjonsbehandling, i medhold av energiloven, er tilstrekkelig. I denne saken overlapper gammelt og nytt regelverk, og NVE forutsetter at konsesjonær holder kommunen orientert, slik at denne kan treffe nødvendige beslutninger vedrørende en eventuell byggesaksbehandling.

TREF skal, i tillegg til å bygge en ny varmesentral, benytte seg av mobile enheter i sin fjernvarmeutbygging. TREF planlegger en sentral med plass til en biobrenselkjeler på 3 MW, for å dekke spisslast og reservebehovet skal de bruke oljekjeler. De planlegger å installere to oljekjeler av 2,5 MW og en elektrokjel på 1 MW. I tillegg gjør TREF plass til en ekstra oljekjel i varmesentralen.

TEV skriver at de planlegger å bygge ut anlegget trinnvis og at de har en eksisterende varmesentral som vil være tilstrekkelig for å dekke det første utbyggingstrinnet. Når anlegget er ferdigstilt vil de ha installert flere mindre kjeler for å dekke grunnlast, spiss- og reservelast. For å dekke grunnlasten skal TEV installere to biobrenselkjeler, hver på 2 MW og spiss- og reservelasten dekkes av to gasskjeler og en elektrokjel.

I fjernvarmeanlegget til HB er det planlagt å installere i overkant av 12 MW. HB skal installere to biobrenselkjeler, hver på 2 MW. I tillegg til en 1,2 MW elektrokjel skal de benytte to olje- eller gasskjeler på til sammen 7 MW for å dekke behovet for spiss- og reservelast.

NVE konstaterer at alle aktørene har søkt om å plassere varmesentralen på industriområdet sør for sentrum. NVE legger til grunn at omsøkt plassering av varmesentral vil være til liten sjenanse for omgivelsene. Etter NVEs vurdering er det ønskelig at varmebehovet i stor grad dekkes av fornybart brensel gjennom hele fyringssesongen. NVE legger til grunn at TEV og HB har valgt løsninger og kjelinstallasjoner som gir større fleksibilitet med hensyn til bruk av biobrensel gjennom hele fyringssesongen.

6.3 Fremføring av fjernvarmenett

Det er i søknadene tegnet inn traseer for fjernvarmenettet. Tiltakshaverne oppgir at de så langt det lar seg gjøre vil samhandle etablering av fjernvarmenett med annet gravearbeid i kommunen.

Tiltakshaverne opplyser at fjernvarmenettet i hovedsak er planlagt lagt i offentlig grunn. Der det blir graving hos andre enn kommunale grunneiere, forutsettes det i utgangspunktet at minnelige avtaler inngås.

NVE konstaterer at utbygger er ansvarlig for å orientere alle som bor og ferdes i området i god tid før anleggsarbeidet starter. Utbygger er også ansvarlig for at overflaten bringes tilbake til opprinnelig tilstand etter at fjernvarmerørene er lagt ned. NVE forutsetter at tiltakshaverne samarbeider med kommunale etater og andre relevante instanser slik at gravearbeidet kan koordineres med annet anleggsarbeid (vann, avløp, elektrisitet, telefon/tv-kabel etc.). Der fjernvarmerørene skal krysse veier, ber NVE om at dette gjøres i samråd med Statens Vegvesen og med berørte etater i kommunen.

NVE minner om at tiltakshaverne må erverve nødvendig grunn og rettigheter for å bygge varmesentral og rørledningsnett. Ingen av tiltakshaverne har søkt om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova for fjernvarmeanlegget.

NVE understreker at konsesjon meddeles et konkret anlegg med avklart plassering av varmesentral og hovedrørnett. Dersom konsesjonær ser at utbygging avviker fra konsesjonsgitt løsning, plikter konsesjonær å søke NVE om endringen av konsesjonen før arbeid igangsettes.

6.4 Samfunnsøkonomisk vurdering av prosjektene

NVEs metode for å beregne samfunnsøkonomi for fjernvarmeprosjekter er en forenklet metode basert på forutsetninger om blant annet oppbygging av kundegrunnlag, investerings- og driftskostnader og fremtidige energipriser. NVE baserer vurderingene på tiltakshavers oppgitte data og egne vurderinger. Metoden gir kun et estimat på om det omsøkte prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt eller ikke, og gir ikke et presist anslag på samfunnsøkonomisk gevinst.

NVE benytter, i samsvar med rundskriv fra Finansdepartementet (R-14/99), en kalkulasjonsrente på 6,5 prosent for denne type prosjekter. Samfunnsøkonomisk relevant risiko er avhengig av tiltakets

konjunkturfølsomhet og kostnadsstruktur. Kostnadene er regnet etter nåverdimetoden over en periode på 25 år fra oppstart av fjernvarmeanlegget.

Søkerne har i tråd med NVEs veileder, satt opp et samfunnsøkonomisk regnskap for sine fjernvarmeprosjekter. Basert på denne beregningen, gjennomfører NVE en egen økonomisk analyse av prosjektene. I den økonomiske analysen sammenligner vi omsøkte fjernvarmeanlegg med et kostnadmessig referansealternativ som er lokal varmeproduksjon fra el- og oljekjeler i forholdet 50/50. Sammenligningen er basert på fremlagt kundegrunnlag, fremlagte investerings- og driftskostnader og NVEs vurdering av dette. NVE legger til grunn en energipris på 50 øre/kWh for både el og olje, 45 øre/kWh for gass, 25 øre/kWh for skogsflis og 30 øre/kWh for pellets.

I utgangspunktet viser de samfunnsøkonomiske beregningene at lønnsomheten i prosjektene til TEV og HB vil være noe større enn TREF sitt. Samtidig viser begninger at utbygningstakten påvirker lønnsomheten til prosjektene. NVE konstaterer at TREF har anslått en noe tregere utbygningstakt for levering av varme innenfor konsesjonsområdet enn de andre aktørene. TREF har i etterkant av innsendt søknad oppgitt at de ønsker å øke utbygningstakten. NVE konstaterer at justering av utbygningstakt vil redusere ulikhetene i prosjektenes lønnsomhet.

TEV oppgir at OFAS, som er et datterselskap av TEV, har en tilgjengelig varmesentral fra fjernvarmeutbyggingen i Orkanger. Denne sentralen tenker TEV å benytte i utbyggingen i Oppdal. Installert effekt i den eksisterende sentralen er tilstrekkelig for å dekke varmebehovet i TEVs første utbyggingstrinn i Oppdal.

NVEs beregninger viser at de tre prosjektene hver for seg er lønnsomme prosjekt. Ved en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at tekniske og økonomiske forhold vedrørende utbygging og drift av fjernvarmeanlegget skal bli redegjort for dersom NVE finner det relevant.

NVE legger til grunn at alle prosjektene er samfunnsøkonomisk lønnsomme. NVE konstaterer at utbyggingstakten vil påvirke lønnsomheten til prosjektene og at aktørene har lagt til grunn tilnærmet lik utbyggingstakt. NVE legger til grunn at TEVs investeringskostnader reduseres ved bruk av en eksisterende varmesentral og at lønnsomheten i prosjektet styrkes.

6.5 Miljøvirkninger

De positive miljøvirkningene ved fjernvarme først og fremst er knyttet til at fjernvarme erstatter bruk av lokal varmeproduksjon som olje og elektrisitet som har høyere CO₂-utslipp enn fjernvarme. Aktørene skal installere biobrenselkjeler for å dekke grunnlasten i sine fjernvarmeanlegg. NVE legger til grunn at bioenergi er en fornybar energikilde som inngår i den naturlige karbonsyklusen. Som spiss- og reservelast har aktørene planlagt bruk av olje-, gass- og elektrokjeler. Antall og type kjel aktørene har valgt for å dekke lastbehovet er noe ulike, og miljøvirkningene av tiltakene vil derav være forskjellige.

For å dekke spiss- og reservelasten i TREF sitt anlegg skal det installeres to oljekjeler på til sammen 5 MW og en elektrokjel på 1 MW. I tillegg gjør TREF plass til at det i fremtiden kan installeres en oljekjel til dersom det er behov. TEV skal benytte to gasskjeler på til sammen 4 MW som spiss- og reservelast, i tillegg til 1 MW elektrokjel. I søknaden fra HB er ikke brenseltype for spisslast og reserve endelig bestemt. De skriver at de vil benytte olje- eller gasskjeler for å dekke dette behovet. De skal da installere to kjeler på til sammen 7 MW. I tillegg skal det installeres en elektrokjel på 1,2 MW.

NVE legger vekt på at andelen fornybart brensel i fjernvarmeanlegget er så stor som mulig. NVE konstaterer at fjernvarme i stor grad erstatter bruk av fossilt brensel til oppvarming og derav gir

positive miljøvirkninger. Når det gjelder bruk av olje og gass som spisslast og reserve, konstaterer NVE at gass har mindre negative miljøvirkninger enn olje.

NVE konstaterer at TREF planlegger å installere olje som spisslast og reserve. Etter NVEs vurdering er TEVs valg av gasskjeler en bedre løsning. Når det gjelder HB er endelig kjelinstallasjon ikke avklart og NVE konstaterer at det er knyttet usikkerhet til endelig valg av kjelinstallasjon. NVE konstaterer videre at HB er den aktøren som har søkt om størst andel spiss- og reservelast i sitt anlegg. NVE legger til grunn TEV sin løsning gir minst utslipp av karbondioksid.

Oppdal kommune har i sin uttalelse pekt på miljøvirkningene som følger av en fjernvarmeutbygging. Det gjelder særlig utslipp av vanndamp/sotpartikler fra fjernvarmeanlegget som kan medføre tåkedannelse i perioder med sterk kulde og stillestående luft. Kommunen mener at det er svært viktig at dette avklares på forhånd. Moderne varmesentraler slipper ut lite skadelige stoffer. NVE er kjent med at det fra skorsteinene på varmesentralene vil slippes ut damp når brensel forbrennes i sentralen og at synligheten på dampen vil avhenge av utetemperaturen. NVE legger til grunn at virkningene fra utslipp av damp og partikler er begrenset.

For både bygging av varmesentraler og fremføring av fjernvarmenett, vil det forekomme ulemper i form av anleggstrafikk, omlegging av trafikk, grøftegraving og støyplager i en begrenset periode. NVE forutsetter at berørte beboere i nærheten av traseene og andre som blir direkte eller indirekte berørt av tiltaket varsles i god tid før gravearbeidet starter. NVE forutsetter at støy og utslipp er under tillatte grenseverdier for Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF), og minner om at tiltakshaver må søke Fylkesmannens miljøvernnavdeling om utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11.

Ut i fra fremlagte materiale, vurderer NVE at de omsøkte tiltakene i liten grad vil påvirke omkringliggende omgivelser med tanke på avfall, lukt, og utslipp til vann og luft. NVE vektlegger at andelen fornybart brensel i fjernvarmeanleggene er så stor som mulig. NVE har lagt vekt på at TEV skal installere gasskjeler som spiss- og reservelast i fjernvarmeanlegget i stedet for olje. NVE legger også til grunn at TEV har en godt gjennomarbeidet løsning for kjelinstallasjoner i fjernvarmeanlegget.

6.6 Fremdriftsplan

NVE ser det som gunstig at utbyggingstakten og installert effekt i sentralene står i forhold til forventningene i fjernvarmemarkedet. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette vilkår om at fjernvarmeanlegget skal være påbegynt innen to år etter at vedtaket er endelig. Varmesentraler og hovedledningsnett skal være ferdigstilt og idriftsatt innen rimelig tid, ca. 5-7 år, avhengig av fremdriftsplan for fjernvarmeanlegget. Fristen må sees i sammenheng med kundenes behov for tilknytning. En lengre frist for ferdigstilling av anlegget vil skape usikkerhet for kundene i konsesjonsområdet.

Ved en eventuell konsesjon, plikter konsesjonær å orientere NVE om status og videre fremdriftsplan for fjernvarmeanlegget innen 01.03.12. Dersom NVE finner at prosjektets fremdrift ikke er i samsvar med søknaden og tilleggsopplysninger fra tiltakshaver, kan NVE vurdere ny avgrensning av konsesjonsområdet. Konsesjonær plikter å sende melding til NVE straks anlegget er satt i drift. Meldingen skal inneholde dato for idriftsettelse og total installert effekt i varmesentralen.

NVE vurderer alle de tre søkerens framdriftsplaner som realistiske. NVE vil sette vilkår om idriftsettelse og ferdigstilling av anlegget i eventuell konsesjon.

6.7 Selskapsstruktur og daglig drift

I medhold av energiloven kan konsesjoner bare gis til selskaper med egne faste ansatte og med kapasitet til å ivareta alle selskapets plikter etter lovverk, forskrifter, konsesjoner og avtaler. Interessene til kunder, leverandører, naboer og andre som kommer i berøring med konsesjonær, skal kunne ivaretas ved at selskapet til enhver tid kan nås og rydde opp i eventuelle problemer. Med bakgrunn i dette er det i konsesjonen satt vilkår om at konsesjonæren skal ha egne ansatte til å forestå daglig drift av foretaket.

TREF er et datterselskap av Trondheim Energi AS. TREF har i dag 77 ansatte og eier og driver produksjons- og distribusjonsanlegg for fjernvarme- og kjøling i Trondheim kommune. TEV er et datterselskap av TrønderEnergi AS. TEV ble etablert i 2007 med målsetting om å utvikle nye fjernvarmeprosjekter. I dag jobber TEV bl.a med et fjernvarmeanlegg i Orkanger som dimensjoneres for en varmelevering på 10 GWh. HB inngikk et samarbeid med Oppdal Everk om å søke fjernvarmekonsesjon i Oppdal kommune. Holmen Biovarme ble etablert i 1999 og eies i dag av Nord-Østerdal Kraftlag, Hedmark fylkeskommune og Tynset kommune. Selskapet har fjernvarmekonsesjon og tilsvarende anlegg i drift i bl.a Tynset. Oppdal Everk ble stiftet i 1932 og eies i dag av Oppdal kommune. I den felles søknaden opplyses det at dersom de tildeles fjernvarmekonsesjon vil det bli opprettet et nytt selskap og at konsesjonen vil bli søkt overført til dette selskapet.

NVE legger til grunn at selskapene er bemannet slik at det har egne ansatte til å forestå driften av anlegget når fjernvarmeanlegget settes i drift. Konsesjonen kan alternativt søkes overdratt til det selskapet som skal drifte anlegget.

Etter NVEs vurdering har alle de tre aktørene erfaring innen drift av fjernvarmeanlegg. NVE konstaterer at alle aktørene har god gjennomføringsevne. NVE har lagt til grunn at søkerne tilfredsstiller NVEs krav til selskapsstruktur og daglig drift av fjernvarmeanlegget.

6.8 Stordriftsfordeler

I de tilfeller tiltakshaver har etablert liknende anlegg i nærheten av omsøkt anlegg, kan det forekomme stordriftsfordeler gjennom felles ansatte til drift og vedlikehold av anlegg, felles vaktordninger og lignende.

TREF har i søknaden oppgitt at varmesentralen i Oppdal kan knyttes til TREFs kontrollrom i Heimdal Varmesentral. NVE konstaterer at anlegget i Oppdal kan inngå i felles vaktordning og alarmsystem med det eksisterende anlegget som TREF eier og driver. NVE konstaterer videre at TEV har et fjernvarmeanlegg i Orkdal og at HB har et anlegg i Tynset.

NVE konstaterer at alle de tre aktørene har fjernvarmeanlegg i tilnærmet lik avstand fra omsøkt anlegg i Oppdal. NVE legger til grunn at stordriftsfordelene vil være like for de tre aktørene.

6.9 Lokal forankring

NVE kan i enkelte tilfeller vektlegge lokal tilhørighet i sin vurdering av tiltaket. Årsaken til at dette tas i betraktning, er at det kan være hensiktsmessig at konsesjonæren er lett tilgjengelig for sine kunder, og har god kjennskap til eventuelle stedsspesifikke forhold.

NVE konstaterer at alle aktørene er fra Trondheimsregionen. NVE konstaterer videre at HB har inngått et samarbeid med Oppdal Everk som er områdekonsesjonær for kraftledningsnettet i kommunen. Det pekes videre på tilgang til rimelig grunnlast fra HB.

Etter NVEs vurdering er alle de tre aktørene etablert i den aktuelle regionen. NVE kan ikke se at en enkelt av aktørene har større lokal forankring eller tilknytning til området som gir fordeler ved drift av et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune.

6.10 Tidspunkt for innsendt konsesjonssøknad

TREF søkte den 11.02.2008 om fjernvarmekonsesjon i Oppdal kommune. NVE mottok konsesjonssøknad fra TEV 02.04.2008. Den 31.03.2008 sendte HB og Oppdal E-verk et brev til NVE der de viser til TREF sin søknad samt egne planer for fjernvarmeetablering i Oppdal. Endelig søknad fra HB/Oppdal E-verk forelå 02.05.2008.

NVE konstaterer at TREF var den aktøren som først søkte om fjernvarmekonsesjon i Oppdal kommune. NVE konstaterer videre at alle de tre aktørene har kommet med tilleggsopplysninger til sine søknader i etterkant av innsendte konsesjonssøknader.

6.11 Hensynet til kulturminner

Det oppgis i søknadene at det ikke er kjennskap til eksisterer automatisk fredede kulturminner innenfor omsøkte konsesjonsområder.

NVE understreker at dersom automatisk fredete kulturminner avdekkes under arbeidet med etablering av varmesentral og fjernvarmenett, plikter konsesjonær å stanse arbeidet og varsle kulturminnemyndighetene i henhold til kulturminneloven § 8.

6.12 Naturmangfold

Et fjernvarmeanlegg skal vurderes med hensyn til virkninger for naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. Kunnskapsgrunnlaget knyttet til omsøkte tiltak må stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Etter NVEs vurdering vil virkningene av omsøkte fjernvarmeanlegg i Oppdal være begrenset for naturmangfold. NVE finner at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å behandle saken.

NVE konstaterer at §§ 8-12 i naturmangfoldloven er ivaretatt.

7. NVEs vurdering av de konkurrerende prosjektene

NVE konstaterer at det er oppstått en konkurransesituasjon om å få bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune. Det er tre aktører som sendt inn konsesjonssøknader om fjernvarmeutbygging, men kun en av søkerne kan tildeles fjernvarmekonsesjon for det omsøkte området. Aktørene legger i stor grad til grunn like forutsetninger i sine søknader.

NVEs skal gjennomføre en helhetlig vurdering av tiltakene der tekniske, miljømessige og økonomiske hensyn vektlegges. Tiltakene skal være samfunnsmessig rasjonelle og fordeler og ulemper skal veies mot hverandre.

Etter NVEs vurdering er fordelene ved tiltakene større enn ulempene, og de omsøkte prosjektene er hver for seg samfunnsmessig rasjonelle. NVE har i sin vurdering lagt vekt på at TEV sitt anlegg er mer miljømessig gunstig sammenlignet med de andre aktørene. TEV har valgt å installere gass i stedet for olje som spiss og reservelast. Det er mindre miljøvirkninger ved bruk av gass sammenlignet med bruk av olje. TEV skal i tillegg benytte flere mindre biobrenselkjeler i sitt anlegg, noe som øker

fleksibiliteten og bedrer muligheten for å benytte biobrensel i større deler av fyringssesongen enn ved større enheter.

Videre konstaterer NVE at TEV har en eksisterende varmesentral fra fjernvarmeutbygging i Orkanger som vil være tilgjengelig for bruk i Oppdal. Denne sentralen har en biobrensel- og en gasskjel til disposisjon som vil være tilstrekkelig for å dekke første utbyggingstrinn i Oppdal. Etter NVEs vurdering vil bruk av denne sentralen redusere kostnadene til TEVs prosjekt i Oppdal.

NVE konstaterer at HB også vurderer bruk av gass som spisslast og reserve, men samtidig at olje er et alternativ. Sett de to prosjektene i sammenheng konstaterer NVE at TEV var den av de to aktørene som først sendte inn endelig søknad for fjernvarmeetablering i Oppdal.

8. NVEs vedtak

NVE meddeler fjernvarmekonsesjon til Trønder Energi Varme AS for bygging og drift av fjernvarmeanlegg i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke. Omsøkt konsesjonsområde omfatter i hovedsak Oppdal sentrum og avgrenses av Gamle Kongeveg og RV 70 i nord, Ålmaelva og E6 i vest, toglinja og Industrivegen i øst og industriområdet med Kåsevegen og Industrivegen i sør.

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet frem til partene, jf. forvaltningsloven kapittel VI. NVE bemerker at en eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes gjennom NVE. NVE foretrekker elektronisk oversendelse av en eventuell klage til den sentrale e-postadressen nve@nve.no.